

**„CORUPȚIA – O PRIORITATE A PROGRAMULUI DE
REFORMĂ”
- RAPORT FINAL ASUPRA SEMINARIILOR ORGANIZATE DE
ABA/CEELI CU FINANȚARE DIN PARTEA PACTULUI DE
STABILITATE-**

Iulie 2004

Acest proiect a fost posibil datorită susținerii acordate prin contractul nr.6004635 de către Biroul Internațional de Poliție și Droguri din cadrul Departamentului de Stat al Statelor Unite, sub auspiciile Pactului de Stabilitate – Inițiativa Anticorupție. Opiniile exprimate în lucrarea de față aparțin autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Departamentului de Stat al Statelor Unite.

Mulțumiri:

Doresc să mulțumesc în mod deosebit echipei biroului CEELI România, care a contribuit la pregătirea și realizarea seminariilor – Luminița Nicolae, consilier juridic, Ruxandra Costache, consilier juridic, Genoveva Bolea, coordonator de program și Adina Hristea, director administrativ-financiar; formatorilor care au moderat seminariile – domnii judecători Angela Hărăstășanu, Roxana Trif și Alexandru Vasiliu, de la Curtea de Apel Brașov, precum și doamnei Violeta Balan, bursier în cadrul CEELI, care și-a adus contribuția la pregătirea acestui raport.

Madeleine Crohn
Director
CEELI România

I. PREZENTARE GENERALĂ

Corupția constituie o amenințare la adresa democrației, a statului de drept și a justiției. Mai mult decât atât, aceasta subminează principiile unei administrații eficiente, afectează în mod negativ economia de piață și pune în pericol stabilitatea instituțiilor statului. Chiar dacă se știe din totdeauna de existența corupției, este inacceptabil ca aceasta să obțină un statut de normalitate. Din păcate, românii gândesc diferit și marea lor majoritate este convinsă că lupta împotriva corupției “nu are sens.”¹ Deși la finele anului 2001 Guvernul a aprobat un *Plan național de acțiune împotriva corupției*,² cei mai mulți români sunt încă convinși că Guvernul nu este cu adevărat interesat de combaterea acesteia.³ Dat fiind dezideratul României de a adera la Uniunea Europeană, Comisia Europeană continuă să critice cu vehemență Guvernul României pentru situația actuală, deoarece corupția și percepția de corupție continuă să fie larg răspândite.

Potrivit unui recent sondaj *Growth from Knowledge* (GfK)⁴, sistemul judiciar se află pe locul al doilea în ierarhia celor mai corupte autorități.⁵ Sistemul judiciar este perceput ca inspirând mai puțină încredere decât poliția, armata sau instituțiile religioase.⁶ Deși sunt alarmante, aceste sondaje recente nu oferă nici un fel de informații surprinzătoare;⁷ alte instituții care se bucură de o reputație bună, precum Banca Mondială și Institutul pentru o Societate Deschisă (OSI), au întocmit anterior rapoarte asupra nivelului corupției în cadrul sistemului judiciar românesc.⁸ Potrivit Băncii Mondiale, “sistemul judiciar se află printre autoritățile care

---

¹ Alina Grigoraș, *Potrivit sondajului GfK, românii percep o corupție crescută*, Nine O’Clock, nr. 3155, p. 2, (apr. 22, 2004) (citată preluată din concluziile unui recent sondaj de opinie realizat de Institutul GfK). Rezultatele sondajului GfK sunt disponibile la: http://www.gfk-ro.com/ccb/climatul_coruptiei.pdf.

² Guvernul României, *Programul național de prevenire a corupției și Planul național de acțiune împotriva corupției*, disponibile la adresa www.gov.ro/engleza/obiective/coruptieNATIONAL%20PROGRAM%20prevent-Corruption.pdf (accesat pe data de 10 mai, 2003).

³ Alina Grigoraș, *supra* nota 1, la 2.

⁴ Grupul GfK este o companie proeminentă în domeniul studiilor de piață care a fost creată în urmă cu 70 de ani. Aceasta are peste 120 de reprezentanțe și aproximativ 5.100 de angajați, în peste 50 de țări. Vezi pagina web <http://www.gfk.com>.

⁵ Alina Grigoraș, *supra* nota 1, la 2.

⁶ OSI/EU Programul de monitorizare a aderării, *Monitorizarea procesului de aderare la Uniunea europeană: Corupția și strategiile de combatere a corupției*, p. 496 (Q.E.D. Publishing 2002).

⁷ Prin contrast, Parchetul Național Anticorupție a raportat că pe parcursul anului 2003, dintr-un total de 548 de persoane acuzate infracțiuni de corupție, numai un judecător, 1 procuror, 1 avocat și 5 consilieri juridici au fost acuzați de astfel de infracțiuni. Vezi PNA, *Sinteza raportului activității desfășurate de Parchetul Național Anticorupție în anul 2003*, disponibilă la adresa: www.pna.ro/rum/bilant/html/bilant_2003.htm (accesată pe data de 10 mai, 2004).

⁸ Vezi în general, GRECO, *Raportul de evaluare pentru România*, disponibil la adresa: <http://www.greco.coe.int/evaluations/Default.htm> (8 martie 2002). Raportul nu evaluează în mod deosebit nivelul corupției în cadrul sistemului judiciar românesc, însă face o evaluare a eficacității măsurilor adoptate de către autoritățile române, în efortul lor de a combate corupția. *Idem*. Vezi de asemenea, ABA/CEELI, *Raportul Indicatorii reformei în justiție pentru România* (JRI), disponibil la: <http://www.abanet.org/ceeli/publications/jri/home.html> (mai 2002). Raportul *Indicatorii reformei în justiție* pentru România nu abordează direct problema nivelului corupției în rândul judecătorilor români. Mai degrabă, prin utilizarea unui set de 30 de factori importanți pentru reforma judiciară în democrațiile

sunt percepute de către mulți ca fiind împânzite de corupție.”⁹ OSI raporta că “un nivel extrem de crescut de neîncredere contribuie la percepția generalizată că România este guvernată mai degrabă de diferite interese decât de principiile statului de drept.”¹⁰

România dispune deja de un cadru legal și instituțional suficient de cuprinzător pentru a combate corupția. Aceasta din urmă este definită în articolele 254-257 ale Codului penal românesc. Deoarece prevederile Codului penal acoperă numai “infracțiunile de corupție tradiționale,” precum luarea și darea de mită, primirea de foloase necuvenite și traficul de influență, acestea au fost completate prin Legea nr. 78/2000 privind prevenirea, identificarea și sancționarea faptelor de corupție. Cu toate acestea, atât Codul penal cât și Legea nr.78/2000 au fost amendate de mai multe ori în ultimii ani. Mai mult decât atât, România a adoptat prevederi legale suplimentare referitoare la aspectele legate de corupție. Ultimul aspect, nu mai puțin important însă, este acela că România a semnat sau ratificat diferite convenții internaționale menite să combată corupția la nivel global.¹¹ Un asemenea cadru legislativ – combinat cu existența diferitelor autorități cu atribuții în combaterea corupției¹² – prezintă riscul de a crea confuzie, atunci când este aplicat în cazuri de corupție. Există un anumit grad de incertitudine în cadrul sistemului judiciar privind aplicarea corectă a legislației existente în domeniul combaterii corupției.

Deși mai multe instituții internaționale au întocmit rapoarte referitoare la corupția din România și, în special, la corupția din justiție, au fost întreprinse de către acestea puține acțiuni de combatere a corupției, menite să amelioreze situația. Asociația Baroului American – Inițiativa Juridică pentru Europa Centrală și Eurasia (ABA/CEELI), în colaborare și cu sprijinul Pactului de Stabilitate – Inițiativa Anticorupție (SPAI), a fost printre primele organizații care au inițiat astfel de activități.

Printre programele sale recente, CEELI a sponsorizat un ciclu de cinci sesiuni de instruire în mai multe localități din țară. Tema acestor seminarii a fost: “*Combaterea corupției – o prioritate a programului de reformă.*” Acestea s-au desfășurat în cinci orașe – Oradea, Pitești, Cluj, Galați și Alba Iulia – unde își au sediul curți de apel. Seminariile s-au desfășurat pe parcursul unei singure zile și au urmărit două obiective: 1) analiza unor prevederi legale recente privind infracțiunile de corupție și probațiunea cu referire la acest gen de infracțiuni și 2) cauzele și factorii favorizatori ai corupției în justiție și ai percepției de către populație a personalului din

---

află în plină dezvoltare, așa cum este România, raportul prezintă o serie de curențe de natură legislativă, instituțională și de reglementare ale sistemului judiciar românesc, mai multe dintre ele fiind legate de integritate, răspundere și transparență.

⁹ Banca Mondială, *Sondaje de diagnoză privind corupția din România*, p.16, disponibile la <http://www1.worldbank.org/publicsector/anticorrupt/RomEnglish.pdf> (martie 2001).

¹⁰ OSI, *supra* nota 6, p. 493.

¹¹ *Vezi, de exemplu*, Convenția de drept penal și Convenția de drept civil privind corupția ale Consiliului European, Convenția Națiunilor Unite privind crima organizată transnațională, Convenția europeană privind extrădarea, Convenția europeană privind asistența reciprocă în materie penală și Convenția privind transferul persoanelor condamnate.

¹² Câteva dintre organismele sau instituțiile însărcinate cu combaterea corupției sunt: Parchetul Național Anticorupție, parchetele teritoriale, poliția, Autoritatea Vamală, Garda Financiară, Oficiul Național pentru Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor, Corpul de Control al Primului Ministru, Consiliul Concurenței și Oficiul Concurenței.

justiție ca fiind corupt.

Participanții la fiecare seminar au fost, în medie, 25 de judecători selectați din cadrul instanțelor aflate în jurisdicția teritorială a fiecărei curți de apel. Moderatorii acestor seminarii au fost judecătorii Angela Hărăstășanu, Roxana Trif și Alexandru Vasiliu (de la Curtea de Apel Brașov). Doamna judecător Hărăstășanu a moderat seminariile din Oradea și Galați, iar domnii judecători Trif și Vasiliu au format o echipă care a moderat celelalte trei seminarii, utilizând tehnica predării în echipă.¹³ Deoarece atât moderatorii cât și organizatorii au dorit seminarii interactive, care să asigure participarea activă a tuturor judecătorilor, aceștia au ales studiul de caz ca metodă de predare. Această metodă este caracterizată printr-un dialog permanent între moderator și participanți și le oferă tuturor participanților posibilitatea de a-și exprima opiniile personale, precum și de a reflecta împreună asupra concluziilor dezbaterilor.

Moderatorii și-au ales propriile studii de caz (pentru un exemplu reprezentativ, vezi Anexa I), iar materialele au fost aceleași pentru toate seminariile; acestea au cuprins legislația specială în domeniu, respectiv Legea nr. 78/2000 privind combaterea corupției, modificată prin Legea nr. 161/2003, aspecte privind organizarea și funcționarea Parchetului Național Anticorupție, “*Strategia de reformă în justiție*” (Hotărârea nr. 1052/2003) și “*Combaterea corupției în România – măsuri pentru accelerarea implementării Strategiei naționale.*” ABA/CEELI a pus la dispoziția participanților, în avans, atât studiile de caz cât și o listă a normelor legale și a documentelor care au stat la baza dezbaterilor din cadrul seminarului (vezi Anexa II).

Seminariile au fost structurate în două sesiuni principale. În cadrul primei sesiuni, s-au analizat studii de caz, care au ridicat diferite aspecte de fapt și de drept. Participanții au fost organizați în trei grupuri de lucru, pentru a se stimula dezbaterile aspectelor controversate și discuțiile între participanți și pentru a se asigura implicarea tuturor participanților și identificarea diferitelor opinii referitoare la același aspect al unei probleme. A fost desemnat câte un “purtător de cuvânt” pentru fiecare grup, care a prezentat opiniile și argumentele aduse în sprijinul poziției pe care grupurile au considerat-o adecvată în situațiile și față de aspectele specifice ridicate de cazurile ipotetice. Prezentările grupurilor au fost urmate de o dezbateră în plen.

Prin utilizarea aceleiași metode (activitatea pe grupuri de lucru), a doua sesiune a seminarului a fost dedicată discutării cauzelor și factorilor care determină și favorizează corupția din sistemul judiciar; participanții au propus de asemenea soluții sau mecanisme de prevenire sau de stopare a corupției în cadrul autorității judiciare.

La finalul fiecărui seminar, organizatorii au distribuit participanților formulare de evaluare (pentru o evaluare centralizată, vezi Anexa III).

---

¹³ Toți cei trei moderatori sunt experți ai Institutului Național al Magistraturii și au participat la sesiuni de formare a formatorilor organizate de către Institutul Național al Magistraturii și de Comitetul Helsinki din Olanda. Sesiunea de instruire având ca temă predarea interactivă a fost organizată în Olanda în anul 2001.

II. DEZBATERILE

A. Studiile de caz

Pe parcursul primei sesiuni de lucru, participanții au analizat două studii de caz (Anexa I). Moderatorii seminarului au pregătit două situații ipotetice pentru a stimula analiza prevederilor legale, îndeosebi a celor recent adoptate, și pentru a asigura o dezbatere aprofundată a reglementărilor aplicabile. Obiectivul principal al acestei debateri a fost acela de a aprofunda cunoașterea legislației privitoare la infracțiunile prevăzute în Legea 78/2000, cu modificările succesive ulterioare, privind organizarea și funcționarea Parchetului Național Anticorupție (PNA) și a unor aspecte de procedură penală, prin prisma unor situații de fapt concrete. Organizatorii au anticipat faptul că participanții vor avea opinii diferite și, posibil, radical diferite, asupra aspectelor ridicate de situațiile prezentate. De fapt, cu excepția câtorva aspecte minore discutate mai jos, participanții la toate seminariile au căzut de acord asupra interpretării legislației și jurisprudenței și au ajuns la concluzii similare în fiecare caz.

Astfel, aceștia au identificat o serie de probleme pe care situația de fapt și de drept le ridică practicienilor, precum și câteva aspecte neclare sau controversate în legătură cu interpretarea și aplicarea prevederilor legale. Grupurile de lucru au examinat separat cele două cazuri și și-au prezentat punctele de vedere referitoare la soluțiile corecte ce trebuiau pronunțate în ambele spețe și încadrările juridice care trebuiau reținute. În plus, participanții au identificat unele eventuale erori care ar fi putut rezulta din interpretarea diferită a normelor de procedură. Participanții la seminar au fost selectați din rândul judecătorilor specializați în judecarea cauzelor penale și, datorită faptului că situațiile prezentate de cele două cazuri au abordat aspecte cu care aceștia se confruntă în instanță, discuțiile au fost foarte însuflețite.

Participanții au manifestat de asemenea un interes sporit față de discutarea prevederilor legale relevante pentru studiile de caz. A fost evidentă cunoașterea de către participanți a conținutului normelor legale, chiar și pe acela al normelor adoptate de curând (Legea nr. 161/2003, Legea nr. 281/2003, Ordonanța de urgență nr. 109/2003 și Ordonanța de urgență nr. 102/2003).

Ca urmare a analizării studiilor de caz, participanții au formulat unele puncte de vedere comune atât sub aspectul interpretării, cât și al aplicării dispozițiilor legale. De exemplu, s-au exprimat în unanimitate rezerve față de modul de organizare a flagrantului. În unele seminarii, scenariul prezentat arăta că persoana respectivă a luat într-adevăr banii, în timp ce în alte seminarii, scenariul arăta doar că suma de bani a fost pusă pe birou. În situația în care persoana nu a luat banii, participanții au fost unanim de părere că această probă nu era suficientă pentru infracțiunea de luare de mită. În situația în care persoana a luat banii, participanții s-au întrebat dacă această probă, necoroborată cu alte probe din cauză, este de asemenea suficientă. În orice caz, opinia generală a fost aceea că probele obținute ca rezultat al organizării unui flagrant nu ar trebui admise în cauzele penale, deoarece acestea ar putea fi considerate ca o instigare la comiterea unei infracțiuni (în speța supusă debaterii, luarea de mită). Moderatorii seminarului au subliniat faptul că organizarea unui flagrant contravine prevederilor articolului 68, alineatul 2

și articolului 64, alineatul 2 al Codului de procedură penală; în acest scop, ei au pus la dispoziția participanților Decizia nr. 2934/2002 a Curții Supreme de Justiție, care stipulează că flagrantul în cauză a contravenit alin (2) al art. 68 C. proc. pen., prin care este interzisă determinarea unei persoane să săvârșească sau să continue săvârșirea faptei penale, în scopul obținerii unei probe (vezi Anexa IV). Această decizie a Curții Supreme de Justiție creează un precedent în jurisprudența din domeniu.

De asemenea, unele grupuri au manifestat un interes crescut față de clarificarea unor norme și de adoptarea altora. De exemplu, grupul de la Oradea a recomandat: modificarea art.91¹ alin. ultim Cod procedură penală, în sensul ca autorizarea interceptării și înregistrării convorbirilor sau comunicărilor să nu se dispună prin "încheiere", ci printr-un alt act procedural numit „dispoziție” sau „autorizație”, dat fiind faptul că încheierea este supusă publicității și împieteză în acest caz asupra finalității măsurilor dispuse; modificarea articolului X al aceluiași cod, prin înlocuirea termenului “discuții” cu termenul “comunicări;” modificarea articolului 86² al Codului de procedură penală, în sensul de a plasa procurorul și avocatul pe poziții de egalitate în fața judecătorului; modificarea articolului 160 Cod procedură penală, în sensul eliminării interpretării legate de momentul în care se ia în considerare vârsta delincentului minor; adoptarea unei prevederi în Codul de procedură penală referitor la certificarea documentelor întocmite de anchetatorii sub acoperire; și adoptarea unei noi prevederi care să permită unei persoane care se află în arest preventiv să participe la înmormântarea soțului/soției sau a unei rude apropiate.

B. Cauze și soluții

Partea a doua a seminarului s-a concentrat asupra cauzelor care determină corupția din justiție, a factorilor care o încurajează și a mecanismelor de prevenire a acesteia. De asemenea, au fost discutate cauzele care au generat percepția publică actuală și modalitățile de schimbare a acestei percepții. Judecătorii au fost foarte activi în identificarea cauzelor care au determinat situația existentă din sistemul judiciar și în a găsi modalități de îmbunătățire a acesteia. Comentariile participanților în cadrul seminariilor s-au caracterizat prin puncte de vedere comune prezentate mai jos.

1. OPINII SIMILARE REFERITOARE LA CAUZELE CORUPȚIEI ÎN JUSTITIE

a. *Rolul Guvernului și influența mass-mediei asupra publicului și a percepției acestuia asupra sistemului judiciar*

În cadrul dezbaterii “*Combaterea corupției în România – măsuri pentru accelerarea implementării Strategiei naționale,*” participanții au studiat capitolul intitulat “*Stadiul implementării Planului național de acțiune împotriva corupției –III.1 Justiția.*” Acest capitol a făcut parte din materialele afișate pe pagina internet a Ministerului Justiției în octombrie 2003. Participanții din Oradea au menționat că afirmațiile referitoare la “cauzele existenței și perpetuării corupției în justiție” (cadrul legislativ instabil, publicitatea excesivă a unor comentarii negative din mass-media privind activitatea unor anumite instanțe sau a instanțelor în general etc.) generează de fapt, în cele mai multe cazuri, percepția publică potrivit căreia judecătorii nu sunt demni de încredere pentru că sunt corupți sau incompetenți.

Deși sub forme diferite, participanții la celelalte seminarii au fost de aceeași părere cu colegii lor din Oradea. De exemplu, participanții la seminarul de la Pitești au afirmat că starea de confuzie a publicului și percepția acestuia asupra responsabilităților autorității judecătorești sunt alimentate nu numai de mijloacele de informare în masă ci și de reprezentanți ai poliției.¹⁴ Aceștia au menționat de asemenea că unele persoane care dețin funcții importante în sfera politică, executivă sau economică se folosesc de mijloacele de informare în masă pentru a exercita presiuni asupra sistemului judiciar, sugerând în mod public, înainte ca o cauză să fie soluționată, care este soluția corectă în cauza respectivă, sau acuzându-i pe magistrați de incompetență sau că au anumite interese în acea cauză. Participanții au sugerat că magistrații trebuie să fie intransigenți față de asemenea infracțiuni împotriva justiției dar că, în același timp, Consiliul Superior al Magistraturii are sarcina de a lua atitudine față de aceste acțiuni îndreptate împotriva sistemului judiciar.

Participanții din Cluj au fost de părere că transformarea “eradicării corupției” într-o prioritate a fiecărui program guvernamental contribuie, în mod implicit, la recunoașterea corupției ca pe un fapt dat. Ei au menționat de asemenea rolul negativ al mass-mediei care, datorită unui profesionalism scăzut și a denaturării deliberate a informațiilor obținute de la purtătorii de cuvânt ai instanțelor, dezinformează publicul care, la rândul său, are un nivel scăzut de educație juridică și nu este capabil să aprecieze corectitudinea și acuratețea informațiilor. Participanții din Cluj au subliniat faptul că și avocații contribuie la actuala percepție negativă a publicului asupra justiției. Unii avocați susțin că judecătorii sunt corupți, pentru a oferi o explicație în cauzele pe care le pierd, iar alții își asigură clienții că au relațiile necesare pentru a influența deciziile judecătorilor.

Participanții de la Galați au fost de acord cu opinia colegilor lor referitor la presiunea exercitată asupra magistraților atât de mass-media cât și de părțile implicate în cauze. Ei și-au exprimat îngrijorarea față de influența mass-mediei când aceasta pune sub semnul îndoielii calitatea actului de justiție. Au fost identificate cauze similare care contribuie la percepția negativă a publicului asupra justiției: lipsa de comunicare cu societatea civilă, nevoia de informații ușor accesibile publicului privind organizarea și administrarea instanțelor, lipsa de reacție a Ministerului Justiției și a unor asociații profesionale la acuzațiile aduse magistraților și, în ultimul rând, opiniile eronate referitoare la justiție, exprimate chiar și de cei din interiorul sistemului judiciar.

Participanții din Alba Iulia au împărtășit și ei îngrijorarea exprimată de colegii lor referitoare la lipsa de profesionalism a lucrătorilor din mass-media și la prezentarea negativă a justiției de către aceștia, fără a exclude însă lipsa de profesionalism a unor colegi judecători. Ei au subliniat că propunerile făcute de către magistrați în legătură cu proiectele de lege nu sunt

---

¹⁴ De pildă, atunci când informează publicul în legătură cu anchetele în curs de desfășurare, în cauze așa-zis întemeiate, jurnaliștii fac acuzații voalate și dau vina pe întregul sistem judiciar pentru anumite acțiuni sau lipse de acțiune. Jurnaliștii nu fac nici un efort pentru a identifica organele judiciare care au competență exclusivă asupra anchetelor penale și nu exclud instanțele, care nu fac parte din aceste organe. Mai mult, această practică este uneori alimentată de către purtătorii de cuvânt ai organelor de poliție, care critică în mod public anumite dispoziții sau hotărâri ale instanțelor. asemenea comentarii depășesc competența organelor de poliție și sunt lipsite de etică.

luate în considerare și că Ministerul Justiției continuă să ignore problemele cu care se confruntă magistrații. Participanții au criticat de asemenea lipsa de sincronizare și corelare în ceea ce privește elaborarea proiectelor de lege privind organizarea judiciară, statutul magistraților și organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii. Au fost identificate următoarele cauze considerate ca afectând în mod negativ imaginea justiției: lipsa de unitate în rândul judecătorilor, absența unei strategii de reformă a justiției, necesitatea unui proces unitar de selecție a magistraților și aplicarea preferențială a legii în cazul în care PNA efectuează anchetele.

b. Alte cauze similare

Printre obstacolele care stau în calea eradicării corupției sau a disipării percepției de corupție, participanții la toate seminariile au identificat următoarele: numărul insuficient de judecători, volumul excesiv de lucru care rezultă din aceasta și salariile necorespunzătoare. Lipsa dotării și a condițiilor de lucru corespunzătoare, precum și și absența unui sistem aleatoriu de repartizare a cauzelor au fost factori invocați în mod repetat pe parcursul dezbaterilor. Instabilitatea și “inflația” legislativă, precum și practica neunitară din instanțe la nivel național (și, uneori, chiar în cadrul aceleiași instanțe) au fost menționate drept cauze care generează o percepție publică negativă asupra sistemului judiciar românesc. Cele mai multe dintre grupuri au enumerat relațiile necorespunzătoare dintre judecători, avocați și justițiabili, și mentalitatea justițiabililor, a personalului auxiliar al instanțelor și a magistraților ca fiind unele dintre sursele corupției sau ale percepției de corupție.

2. ALTE OPINII EXPRIMATE CU PRIVIRE LA CAUZELE CORUPȚIEI ÎN JUSTIȚIE

Participanții din Pitești au afirmat că slaba calitate a motivării hotărârilor judecătorești rezultă în general din pregătirea profesională sub nivelul standardelor și din lipsa de interes față de pregătirea profesională continuă. Aceștia au fost de părere că unii judecători nu sunt interesați să-și schimbe propria mentalitate referitor la rolul lor în societate. În afară de aceasta, actualul proces de evaluare se bazează prea mult pe date statistice și prea puțin pe aspecte legate de competență și profesionalism. În sfârșit, imaginea justiției este afectată de factori concreți, inerenți, precum nemulțumirea persoanelor care pierd în cauzele din instanțe; prin urmare, sondajele de opinie nu constituie un instrument exact de evaluare a încrederii publicului, dacă nu se ține seama de asemenea factori.

Participanții din Cluj au fost de aceeași părere cu colegii lor din Pitești referitor la faptul că una dintre cauzele externe care generează percepția de corupție a sistemului judiciar o constituie subiectivismul justițiabililor care pierd în cauzele în care sunt parte. Ei au afirmat că înființarea Parchetului Național Anticorupție (PNA) este inutilă și constituie o cauză externă care alimentează percepția de corupție. Ei au menționat de asemenea faptul că puterea executivă nu recunoaște că puterea judecătorească este una dintre puterile statului. Printre cauzele interne care generează corupția, aceștia au menționat următoarele: pregătirea profesională necorespunzătoare a magistraților, lipsa de tact și răbdare a unor judecători (situație care s-a agravat în ultima vreme, datorită introducerii completelor compuse dintr-un singur judecător), lipsa de instruire a personalului auxiliar și conduita lipsită de profesionalism a acestuia în relațiile cu publicul.

Participanții din Galați au identificat drept cauze generatoare ale corupției sau ale percepției de corupție următorii factori: lipsa de încredere a publicului în justiție, abuzul de putere în îndeplinirea sarcinilor profesionale din partea unor magistrați, lipsa de transparență în administrarea justiției, carențele profesionale și etice ale unor magistrați, accesul liber al avocaților și justițiabililor în birourile judecătorilor, conduita necorespunzătoare a unor judecători atât în instanță cât și în afara ei și lipsa de amabilitate și politețe a personalului auxiliar în relațiile cu justițiabilii.

Participanții din Alba Iulia au menționat faptul că actuala politică privind resursele umane este deficitară și are drept rezultat recrutarea unor magistrați cărora le lipsește calificarea profesională minimă. Ei au afirmat de asemenea că și conduita lipsită de profesionalism a personalului auxiliar se reflectă asupra judecătorilor înșiși. Mai mult decât atât, datorită faptului că nu există un cod deontologic al avocaților, unii dintre aceștia nu se supun rigorii normelor morale. De vreme ce avocații nu par a fi interesați în menținerea sau promovarea integrității sistemului judiciar, aceștia contribuie astfel în mod direct la formarea unei imagini denaturate a justiției în fața publicului. Lipsa de educație juridică a cetățenilor și influența negativă a unor interese de grup au un impact puternic asupra percepției publicului față de justiție. În sfârșit, volumul necorespunzător de sarcini administrative și stresul permanent sub care lucrează judecătorii sunt de asemenea enumerate drept cauze interne care generează imaginea actuală a sistemului judiciar.

3. SOLUȚII COMUNE PENTRU COMBATerea CORUPȚIEI

Unele dintre soluțiile propuse pentru a remedia situația existentă au fost, în mod corelativ, legate de cauzele menționate mai sus. Participanții au propus crearea unor relații de colaborare între instanțe și mass-media, mergându-se chiar până la elaborarea unei strategii naționale, pentru a asigura o informare corectă și exactă. Acest lucru ar putea fi realizat doar dacă jurnaliștii ar avea un nivel minim de cunoștințe juridice. Alte soluții comune menționate de toate sau cele mai multe dintre grupurile de participanți au fost următoarele: mărirea numărului de judecători și grefieri în instanțe, introducerea unui sistem aleatoriu de repartizare a cauzelor,¹⁵ o salarizare corespunzătoare, îmbunătățirea condițiilor de lucru și a dotării instanțelor, stabilirea unei jurisprudențe unitare, elaborarea unui cadru legislativ unitar și stabil, comunicarea proiectelor de lege judecătorilor pentru comentarii și completări și informarea în timp util a acestora asupra legilor noi sau a celor modificate.

4. ALTE SOLUȚII PENTRU COMBATerea CORUPȚIEI

Participanții din Oradea au afirmat că se impune luarea de măsuri pentru îmbunătățirea

---

¹⁵ Participanții au fost informați că, în cadrul programelor ABA/CEELI și cu finanțarea Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID), Compania Softwin a creat un program software în anul 2003 și că, începând cu februarie 2004, Ministerul Justiției dispune de drepturi depline de a utiliza programul. În prezent, Judecătoria Pitești, Tribunalul Argeș și Judecătoria Sectorului 5 din București utilizează acest program și se declară mulțumite de avantajele acestuia.

procesului de recrutare și promovare a magistraților, îmbunătățirea pregătirii acestora și, în cele din urmă dar nu în ultimul rând, schimbarea mentalității lor. Ei au solicitat sporirea rolului și implicării asociațiilor profesionale cărora li s-a încredințat sarcina de a îmbunătăți activitatea judecătorilor și imaginea publică a justiției, de a stopa amestecul Ministerului Justiției în activitatea instanțelor și de a respecta prezumția de nevinovăție a magistraților acuzați de conduită necorespunzătoare sau de corupție.

Participanții din Pitești au propus să fie publicate comunicate de presă prin care publicul să înțeleagă atribuțiile fiecărui organ judiciar, mai cu seamă atunci când autoritatea judecătorească este acuzată direct și exclusiv de activități necorespunzătoare. După cum am menționat anterior, aceștia sunt de părere că atunci când se exercită presiuni asupra judecătorilor pentru a se obține o anumită soluție, Consiliul Superior al Magistraturii ar trebui să intervină și să ia atitudine. În plus, au solicitat organizarea de sesiuni periodice de pregătire în domeniul legislației penale și anticorupție, introducerea unui curs de deontologie profesională pentru studenții facultăților de drept, coordonarea diferitelor seminarii pe tema deontologiei profesionale pentru judecătorii în funcție, stabilirea unei colaborări mai strânse între comisiile juridice ale Parlamentului și departamentele specializate din cadrul Ministerului Justiției în momentul elaborării legislației, existența unei biblioteci legislative actualizată, inițierea unei campanii publicitare susținute în favoarea sistemului computerizat aleatoriu de repartizare a cauzelor, respectarea continuității completelor de judecată (prin interzicerea expresă a schimbării componenței completelor, cu excepția situațiilor când continuitatea devine imposibilă, datorită, de exemplu, absenței de la serviciu a judecătorului sau incompatibilității), organizarea de seminarii, la nivel local, cu participarea reprezentanților societății civile care ar contribui la formarea opiniei publice și, în sfârșit, organizarea de întâlniri cu elevi din licee, pentru a-i familiariza cu sistemul judiciar.

Participanții din Cluj au subliniat faptul că, dacă puterea executivă nu recunoaște puterea judecătorească ca fiind una dintre puterile statului, este necesară atragerea atenției acesteia referitor la importanța judecătorilor într-o societate civilă. Creșterea nivelului de cultură juridică a publicului și a mass-mediei a fost considerată de asemenea ca un pas esențial spre diminuarea percepției de corupție. Mai mult decât atât, ar trebui să fie introduse cunoștințe juridice de bază (noțiuni elementare referitoare la supremația legii, democrație, organizarea sistemului judiciar etc.) în procesul educativ. O bază de date computerizată, care să conțină colecții de decizii ale altor instanțe, a fost menționată ca fiind necesară pentru stabilirea unei practici unitare. Asigurarea accesului judecătorilor la surse de specialitate pentru consultare este de asemenea esențială pentru o mai bună redactare a hotărârilor scrise. Consiliul Superior al Magistraturii sau asociațiile profesionale ale magistraților ar trebui să stopeze ingerințele puterii executive atunci când acestea se manifestă. Mai mult, Consiliul Superior al Magistraturii, în calitate de garant al independenței judecătorești, nu ar mai trebui confirmat de către Parlament și ar trebui înființate asociații profesionale ale judecătorilor. Magistrații sau Consiliul Superior al Magistraturii trebuie să fie aceia care stabilesc bugetul justiției, pe care apoi îl prezintă și îl susțin în fața Parlamentului. Ca o componentă a examenului de admitere pentru magistrați, ar trebui să fie introdus un interviu, organizat de Consiliul Superior al Magistraturii sau de Institutul Național al Magistraturii. În sfârșit, participanții de la Cluj au afirmat că volumul mare de lucru ar putea fi redus prin introducerea unor metode alternative de soluționare a disputelor, cum ar fi medierea.

Participanții din Galați au conchis că, în general, sistemul judiciar în ansamblu nu este afectat de corupție. Ei au fost de părere că există doar câteva cazuri izolate, care, de cele mai multe ori, sunt generalizate și afectează întregul sistem. Judecătorii participanți au propus o serie de mecanisme pentru prevenirea corupției și unele soluții care ar putea remedia o parte dintre deficiențele sistemului: transparența în activitatea instanțelor, respectarea de către magistrați a obligațiilor prevăzute de Legea privind statutul magistraților și de Codul deontologic al magistraților, aplicarea de sancțiuni disciplinare, până la eliberarea din funcție, magistraților care încalcă legea și normele deontologice aplicabile, asigurarea unei independențe reale și depline a magistraților, atât din punct de vedere financiar cât și profesional, alegerea președinților de instanță de către judecătorii instanței respective, evitarea relațiilor personale cu justițiabilii și avocații, o mai bună cunoaștere a normelor legale și a prevederilor Codului deontologic al magistraților, și furnizarea de informații corecte publicului și mass-mediei, prin intermediul purtătorilor de cuvânt ai instanțelor.

Participanții din Alba Iulia au recomandat următoarele soluții pentru remedierea deficiențelor existente în sistem: pregătirea unor jurnaliști specializați în probleme juridice, organizarea periodică de conferințe de presă, o fișă a postului clar întocmită pentru funcția de purtător de cuvânt al instanței și o prezentare clară a atribuțiilor acestuia, înființarea unui post de purtător de cuvânt pentru Consiliul Superior al Magistraturii, luarea în considerare a opiniilor și recomandărilor practicienilor la elaborarea textelor de lege, promovarea transparenței instanțelor și testarea aptitudinilor practice ale judecătorilor, atât în momentul selectării cât și al promovării. Și ei consideră că celelalte două puteri ale statului trebuie să manifeste respect față de autoritatea judecătorească. De asemenea, judecătorii trebuie să devină conștienți de consecințele practicii neunitare. Participanții au propus ca, la următoarele seminarii, să fie invitați reprezentanți ai Ministerului Justiției și/sau ai Consiliului Superior al Magistraturii, care au puterea de decizie în sfera justiției; și ca toate materialele distribuite în cadrul seminarului, împreună cu studiile de caz, să fie trimise judecătorilor în prealabil.

Trebuie să menționăm că la seminariile din Cluj și Alba Iulia moderatorii au distribuit chestionare suplimentare participanților, în deschiderea sesiunii. Scopul acestora a fost acela de a identifica factorii care determină independența și imparțialitatea judecătorilor, precum și de a recunoaște rolul și scopurile prioritare ale sistemului judiciar. Rezultatele centralizate ale chestionarelor sunt prezentate în tabelul următor:

	<u>Independența judecătorilor</u>		<u>Imparțialitatea judecătorilor</u>	
	Asigurată în primul rând de:	Asigurată în ultimul rând de:	Asigurată în primul rând de:	Asigurată în ultimul rând de:
Cluj	1) imparțialitate, mentalitate adecvată, înalt profesionalism, calificare profesională înaltă, 2) o conduită morală solidă 3) salarizare corespunzătoare 4) prevederi legale care să asigure independența judecătorilor	1) susținerea intereselor magistraților de către asociațiile profesionale 2) apărarea intereselor magistraților de către Consiliul Superior al Magistraturii 3) pozițiile adoptate de celelalte puteri ale statului	1) independență 2) tratament egal față de toate părțile implicate în proces 3) cunoașterea temeinică și respectarea strictă a legii 4) garanții prevăzute prin lege 5) respect și politețe față de justițiabili 6) o schimbare permanentă a propriei mentalități a judecătorilor	1) preocuparea față de înțelegerea fenomenelor sociale 2) o atitudine moderată și corectă a mass-mediei
Alba Iulia	1) norme juridice care să garanteze independența judecătorilor 2) propria mentalitate a judecătorului 3) o conduită morală solidă	1) susținerea intereselor magistraților de către asociațiile profesionale 2) pozițiile adoptate de celelalte puteri ale statului 3) conduita conducerii instanței	1) cunoașterea temeinică și respectarea strictă a legii 2) independența 3) tratament egal față de toate părțile implicate în proces	1) o atitudine moderată și corectă a mass-mediei

	<u>Ce reprezintă judecătorul?</u>	
	Cei mai importanți factori	Cei mai puțin importanți factori
Cluj	1) garantul respectării drepturilor și libertăților cetățenilor 2) legea și garantul existenței statului de drept 3) garantul unei societăți democratice 4) un element de echilibru între procesul de elaborare a legislației și cel de implementare a acesteia	1) puterea politică în stat 2) interesele statului

Alba Iulia	<ol style="list-style-type: none"> 1) garantul respectării drepturilor și libertăților cetățenilor 2) legea și garantul existenței statului de drept 3) garantul unei societăți democratice 4) legea	
-------------------	---	--

III. CONCLUZII

Comentariile participanților din cadrul dezbaterilor seminariilor sunt în concordanță cu principiile sau problemele universale bine-cunoscute. Nu ar trebui să constituie o surpriză faptul că în situația în care condițiile de lucru sunt sub nivelul standardelor, salariile sunt mici iar volumul de lucru al judecătorilor atinge proporții la care nu se poate face față, calitatea deciziilor, în particular, sau justiția, în general, sunt puternic afectate. La rândul său, acest lucru are efectul dominoului asupra existenței sau a percepției corupției în cadrul sistemului judiciar românesc. Fără îndoială, judecătorilor trebuie să li se asigure accesul la materialele de lucru necesare – precum noile legi și reglementări – și la o pregătire juridică și seminarii de instruire permanentă corespunzătoare. Mai mult decât atât, stabilirea unui cadru legal coerent și stabil și a unei practici unitare ar contribui la schimbarea percepției publicului asupra sistemului judiciar din România. Cu certitudine, un sistem informatizat de repartizare a cauzelor¹⁶ ar fi util pentru imaginea justiției, care este acuzată de manipularea cauzelor în momentul înregistrării lor în instanță.

Baroul, publicul și mijloacele de informare în masă trebuie să fie implicate în procesul de reformă a justiției. Aceasta implică o participare mai activă a acestor grupuri și o colaborare mai strânsă între acestea și sistemul judiciar. În plus, astfel de activități le-ar oferi judecătorilor o perspectivă nouă asupra modului în care sunt percepuți din afara instituțiilor în care activează și i-ar ajuta să-și schimbe propria mentalitate în legătură cu rolul pe care îl au în societatea contemporană. Pentru ca percepția publicului să se schimbe și pentru a se consolida susținerea publicului față de justiție, transparența activităților instituțiilor justiției trebuie să fie reală și continuă. În plus, atât publicul cât și mass-media trebuie educate cu privire la sistemul de drept și la contribuția esențială a autorității judiciare la clădirea unei societăți democratice. Pentru a contribui la informarea mass-mediei și a altor categorii de public în legătură cu instanțele, pentru a încuraja deschiderea și pentru a sprijini informarea corectă din presă referitor la instanțe, ar trebui organizate seminarii specializate pe această temă. În sfârșit, Consiliului Superior al Magistraturii trebuie să i se asigure independența față de celelalte puteri ale statului, iar acesta ar trebui să ia atitudine atunci când publicului i se comunică informații vădit incorecte sau când se exercită presiuni asupra judecătorilor pentru a se obține o anumită soluție.

Pentru materializarea oricărei îmbunătățiri, percepția este la fel de importantă ca și substanța. Percepția publică de corupție în instanțe afectează modalitatea în care oamenii tratează sistemul judiciar. Dacă există percepția că judecătorii primesc mită, de exemplu, aceasta s-ar putea să devină realitate, deoarece părțile se vor simți obligate să dea mită. Chiar dacă transparența, pregătirea și alte posibilități educative nu vor eradica definitiv corupția sau percepția de corupție din sistemul judiciar românesc, acestea sunt cu siguranță componente importante pentru ameliorarea problemei. O lectură atentă a opiniilor exprimate de participanți pe parcursul acestor seminarii ar putea duce la elaborarea și introducerea unei strategii solide de

---

¹⁶ În câteva cuvinte, sistemul informatizat ar repartiza fiecare cauză nouă unui judecător ales la întâmplare de către computer. Programul software trebuie să includă aplicații menite să evite supraîncărcarea judecătorilor cu un număr prea mare de cauze sau cu prea multe cauze complexe. Sistemul ar trebui să fie flexibil, să permită modificări după repartizarea cauzei, însă accesul ar trebui să fie limitat și monitorizat. De asemenea, ar trebui prevăzute o serie de măsuri de securitate suplimentare pentru protejarea integrității sistemului.

reformă a sistemului judiciar și ar avea rezultate semnificative, deoarece acestea demonstrează un interes real pentru schimbarea situației actuale.

ANEXE

- I. Studii de caz**
- II. Lista materialelor distribuite participanților**
- III. Evaluări**
- IV. Decizia nr. 2934/2002 a Curții Supreme de Justiție**

I. Studii de caz

Institutul Național al Magistraturii ABA/CEELI Ministerul Justiției Seminar cu tema: “Combaterea corupției - o prioritate a programului de reformă”

Studiu de caz 1

Inculpatul AB a fost trimis în judecată pentru săvârșirea unei infracțiuni de luare de mită.

În rechizitoriu s-a reținut, ca stare de fapt, că CD s-a prezentat la poliție și a denunțat că AB, în calitate de funcționar public, angajat al primăriei într-o funcție executivă, fără atribuții de control, i-ar fi pretins suma de 3000 de euro pentru îndeplinirea unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu. Organul de poliție, împreună cu un procuror de la parchetul de pe lângă tribunalul din raza de competență, au însemnat mai multe bancnote – care însumau 3000 euro - cu galben fluorescent și l-au trimis pe CD la inculpat.

CD a contactat telefonic pe inculpat și i-a cerut “să-l primească la biroul său de la primărie, a doua zi, pentru a-i aduce cele necesare rezolvării cererii pe care o formulase”, cerere acceptată telefonic de AB.

În ziua următoare, CD a intrat în biroul inculpatului și a pus pe masă plicul cu suma pregătită în prealabil. În momentul în care inculpatul deschidea plicul a intrat echipa operativă compusă din 3 polițiști și un procuror, care au încheiat un proces verbal despre cele constatate.

S-au invocat la primul termen de judecată prevederile art. 64 alin.2 Cod procedură penală și s-a solicitat ca actele de procedură privitoare la pregătirea și realizarea flagrantului, prima declarație luată inculpatului în faza de urmărire penală, declarația luată denunțătorului precum și interceptarea și înregistrarea unei convorbiri telefonice între AB și CD să fie excluse din cauză, pe calea unei excepții prealabile de administrare nelegală a mijloacelor de probă.

Excepția a fost motivată după cum urmează:

- deși apărătorul inculpatului ceruse în scris procurorului să asiste la audierea denunțătorului, ascultarea acestuia s-a efectuat fără anunțarea avocatului;
- imediat ce a fost ridicat din birou și condus la sediul poliției, inculpatului i s-a luat o primă declarație de către unul dintre polițiștii care au participat la realizarea flagrantului delict, declarație în care acesta confirmă susținerile denunțătorului; ulterior inculpatul a fost ascultat de către procuror. Acesta i-a pus în vedere dreptul de a fi asistat de un apărător ales. În prezența avocatului ales, inculpatul a declarat că susținerile denunțătorului sunt mincinoase și că nu avusese nici o înțelegere cu acesta. Inculpatul a mai susținut că, atunci când i-a adus plicul, denunțătorul i-a spus că sunt niște acte și de aceea l-a desfăcut, pentru a vedea despre ce este vorba;
- s-a susținut că înregistrarea audio nu era legală deoarece se efectuase anterior începerii urmăririi penale și cu autorizarea procurorului, pe motiv de urgență, fără a se cere ulterior confirmarea autorizării de către un judecător.

*Cum apreciați că trebuie rezolvată excepția invocată de apărare?
Considerați că există încălcări ale normelor de procedură penală? În caz afirmativ vă rugăm să le identificați.
Care credeți că este soluția corectă?*

Studiu de caz 2

Împotriva inculpatului GG s-a pus în mișcare acțiunea penală de către un procuror din cadrul Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București, pentru săvârșirea infracțiunii de luare de mită. S-a reținut că acesta, în calitate de agent de pază la depozitul unei societăți comerciale, a primit suma de 3000 euro pentru a permite coinculpaților DS și DR să sustragă din depozit anvelope pentru autocamioane.

După descoperirea faptei, inculpatului GG i s-a desfăcut contractul de muncă.

DS și DR au oferit suma de 2000 de euro inspectorului de poliție AA, care făcea parte din echipa de cercetare condusă de procuror și care, în schimbul acestei sume, i-a anunțat că se pregătea efectuarea unei percheziții la locul în care erau depozitate anvelopele sustrate și cei doi inculpați au avut timpul necesar să mute marfa sustrasă într-un alt loc.

Între timp, inculpatul DS, care era asociat unic într-o societate comercială cu răspundere limitată, a confecționat facturi falsificate pe care le-au prezentat procurorului pentru a justifica proveniența anvelopelor.

DS, DR și AA au fost prezentați de procuror unui judecător de la Tribunalul București, cu propunere de arestare preventivă, invocându-se prevederile art. 148 lit.h.

Ulterior, procurorul a prezentat instanței și pe inculpatul GG cu propunere de arestare preventivă, cu motivarea că sunt îndeplinite cerințele prevederilor art. 148 lit e Cod procedură penală, întrucât din starea de fapt rezulta că ar fi putut săvârși și alte infracțiuni de același gen.

Tribunalul București a fost sesizat prin rechizitoriu de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București cu soluționarea cauzei privind pe inculpații GG, DS, DR și AA.

În starea de fapt prezentată în rechizitoriu s-a reținut și aspectul referitor la falsificarea facturilor, aspect confirmat de inculpatul DS cu ocazia audierii în fața instanței, dar nu s-a pus în mișcare acțiunea penală și pentru infracțiunea prevăzută de art. 290 Cod penal. Instanța, cu ocazia pronunțării sentinței, a reținut în sarcina inculpatului DS și săvârșirea infracțiunii de fals și l-a condamnat pentru aceasta, cu motivarea că fusese sesizată prin considerentele din rechizitoriu și cu această faptă.

Care sunt observațiile pe care le aveți de făcut cu privire la:

- *respectarea regulilor de competență;*
- *încadrarea juridică a faptelor;*
- *măsura arestării preventive;*

- soluția dispusă de instanță cu privire la inculpatul DS.

Ce alte comentarii sau observații aveți de făcut?

Studiu de caz 3

1. În legătură cu judecarea unei cauze pe rolul unei instanțe, pentru a obține punerea în libertate a inculpaților, judecătorul Z, a dat o sumă de bani judecătorului Y, care a pretins că are influență asupra judecătorilor din complet.

Stabilirea încadrării juridice a faptelor comise de cei doi judecători și pedeapsa aplicabilă. Stabilirea organului de urmărire penală competent și a instanței, cu menționarea compunerii completului, având în vedere că judecătorul Z era judecător de curte de apel, iar judecătorul Y judecător la un tribunal militar teritorial.

2. Fapta celor doi a fost descoperită urmare interceptării și înregistrării comunicărilor prin poșta electronică, pe care unul dintre cei doi le purta cu o persoană suspectată de comiterea unor infracțiuni de trafic de persoane și de trafic de droguri. Autorizarea interceptărilor comunicărilor și a înregistrării lor cu privire la acea persoană suspectă a fost dată la 15.01. 2000, 15.01. 2002, 15. 01. 2004, de către procuror.

Stabiliți cine este competent să autorizeze interceptările convorbirilor și ale celorlalte comunicări, după 1.01 2004;

Stabiliți dacă încheierea de autorizare a interceptărilor și înregistrărilor dată de președintele instanței se pronunță în ședință publică sau nu. Argumentați. Menționați consecințele nemenționării în încheierea de autorizare a uneia din elementele enumerate de alin.7 art. 91¹.

3. În cursul judecării cauzei având ca obiect și infracțiunea de trafic de persoane, prevăzută de art.13 din Legea nr.678/2001, alături de infracțiuni de corupție, cercetarea judecătorească a avut loc în ședința de judecată publică, fiind inculpați minori și majori, s-a formulat o cerere de revocare a măsurii preventive a arestului, formulată de doi inculpați a căror mamă tocmai decedase și doreau să participe la înmormântare.

*În legătură cu motivul invocat ce soluție ar fi putut să pronunțe instanța?
S-a procedat corect judecându-se în ședință publică?*

4. Cu privire la menținerea arestării preventive instanța s-a pronunțat pentru toți inculpații după 60 de zile de la ultima verificare, deși unii inculpați avuseseră la data comiterii infracțiunii 14 ani, la data sesizării instanței 16 ani, iar până la data pronunțării anterioarei încheierii prin care se menținuse arestarea preventivă, deveniseră majori.

Considerați că s-au încălcat prevederile art.160^h alin.2,3 C.p.p.?

5. În cursul cercetării judecătorești inculpații au solicitat să se constate lipsa valabilității unor probe privind vinovăția lor, pentru următoarele considerente :
6. Investigatorul sub acoperire întocmise, ca acte premergătoare, diferite acte de constatare privind infracțiunile ce urmau să se comită dar acestea nu erau certificate în nici un mod (nu purtau semnătura celui ce a întocmit procesele verbale, dar nici nu erau certificate de procuror de lucrătorul de poliție de contact, nu erau înregistrate la registratura parchetului).
7. Drogurile cumpărate de la inculpat de către investigatorul sub acoperire au fost predate laboratorului pentru stabilirea substanțelor componente. Expertiza a constatat că sunt droguri de mare risc, dar menționează că s-au folosit metode distructive, astfel că instanța nu poate verifica concluziile expertizei printr-o altă expertiză, la cererea inculpaților. (*inculpatul a solicitat înlăturarea probei care nu poate fi verificată în cursul cercetării judecătorești*).
8. Având în vedere importanța instituției martorului ale cărui date de identificare sunt protejate, privind descoperirea și dovedirea, printre altele și a infracțiunilor de corupție, menționați despre aplicabilitatea unor principii precum nemijlocirea sau egalitatea armelor în cazul ascultării acestora conform procedurilor prevăzute de art.86² C.p.p.
9. Menționați momentul la care instanța poate să pronunțe încheierea prevăzută de art.91³alin.6 C.p.p. privind distrugerea înregistrărilor care nu au fost folosite ca mijloace de probă în cauză.

II. Lista materialelor distribuite participanților

- 1) Legea nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare;
- 2) Ordonanța de urgență a guvernului nr. 43/2002 privind parchetul național anticorupție, cu modificările și completările ulterioare aduse prin Legea de aprobare nr.503/2002 și OUG nr.102/2003;
- 3) Legea nr.161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției (extrase);
- 4) Ordonanța de urgență a Guvernului nr.109/2003 privind modificarea Codului de procedură penală;
- 5) Hotărârea Guvernului nr. 1052/2003 privind aprobarea Strategiei de reformă a sistemului judiciar (extrase)
- 6) Programul Național de Prevenire și Planul Național de Acțiune împotriva Corupției

III. Evaluările

Institutul Național al Magistraturii ABA/CEELI Ministerul Justiției
Seminar cu tema: “Combaterea corupției - o prioritate a programului de reformă”

REZULTATELE EVALUĂRILOR
- 5 seminarii- 95 participanți -

I. I. Vă rugăm ca, folosind o scală de la 1 – 5 (5=cel mai util, 1=inutil), să răspundeți la întrebările de mai jos:

1) Cum apreciați, din punct de vedere organizatoric, acest seminar?

Oradea	Pitești	Cluj	Galați	Alba Iulia
4-2 participanți 5-15 participanți	3-1 participant 4-1 participant 5-22 participanți	4-2 participanți 5-20 participanți	5-15 participanți	4-3 participanți 5-14 participanți

Comentarii:

- pentru punctul privind imaginea justiției, ar fi fost oportună participarea unui reprezentant al Ministerului Justiției, care să informeze conducerea acestuia - 1 participant;
- prin transmiterea în prealabil a agendei seminarului, s-a asigurat posibilitatea documentării bibliografice și, implicit, a formării unei opinii documentate asupra temelor supuse dezbaterii - 1 participant;
- tema seminarului este interesantă și de actualitate, iar metoda de desfășurare este adecvată – 1 participant;
- doresc ca astfel de seminarii să se organizeze cel puțin de două ori pe an – 1 participant;
- o zi nu a fost suficientă pentru dezbaterile problemelor care s-au ridicat – 7 participanți;
- remarcabilă implicarea organizatorilor în această tematică – de la titlul seminarului, care ne apropie de legislația occidentală și până la punerea în practică a agendei stabilite – 1 participant;
- seminarul a fost foarte bine organizat – temele propuse au fost de actualitate și au vizat ultimele modificări legislative în domeniu – 8 participanți;
- sincere felicitări pentru modul de organizare a seminarului – 1 participant;
- util și bine organizat – 4 participanți;
- am apreciat îndeosebi faptul că s-a pus accentul pe stimularea gândirii libere a magistraților, prin discuții libere, și mai puțin pe organizarea seminarului într-o manieră excesiv de scolastică – 1 participant;
- s-a realizat participarea activă, ceea ce a permis un schimb util de opinii între judecătorii de la diferite instanțe - 1 participant;
- tematica seminarului este de strictă actualitate, datorită noilor modificări legislative și a imaginii actuale a justiției în plan național și european – 1 participant;
- a existat documentația necesară fiecărui participant; cazul speță a fost foarte bine ales – 1 participant;
- discuțiile pe grupuri de lucru au dat fiecărui participant posibilitatea de a formula cel mai bun răspuns, renunțându-se la metodele scolastice cu care eram obișnuiți - 3 participanți;
- discuțiile s-au axat pe probleme legale foarte interesante, actuale și, după cum am putut observa, controversate; acest aspect a făcut ca modul în care a fost organizat și desfășurat seminarul să fie util și atrăgător, în același timp. Cele mai importante aspecte ale seminarului au fost comunicarea și discuțiile interactive. Păcat însă că timpul nu permite aprofundarea acestor aspecte – 1 participant;
- consider că ar fi foarte util dacă timpul pentru un asemenea tip de seminar ar fi mai mare (minimum

două zile) - 2 participanți;

2) Cum apreciați seminarul din punctul de vedere al metodei de predare?

Oradea	Pitești	Cluj	Galați	Alba Iulia
4-1 participant 5-16 participanți	4-2 participanți 5-22 participanți	5-22 participanți	4-1 participant 5-13 participanți - 1 participant nu a răspuns la întrebare	5-17 participanți

Comentarii:

- metoda de predare este cea mai adecvată; nu suntem de acord cu stilul didactic în care doar se predă și nu se discută cazuri concrete - 1 participant;
- metoda este atractivă prin noutatea sa dar și prin aceea că permite analiza propriei opinii prin prisma celorlalte opinii exprimate – 1 participant;
- foarte constructiv, stimulat, orientat, dirijat, antrenant – 1 participant;
- modul de desfășurare a seminarului a fost deosebit de plăcut, stimulând exprimarea ideilor și argumentarea – 1 participant;
- metoda a fost foarte bine aleasă iar seminarul a reprezentat un real schimb de experiență între colegi – 1 participant;
- caracterul interactiv și temele abordate au determinat implicarea totală a participanților – 10 participanți;
- se simte „aerul” occidental – metodă de lucru bine-venită pentru noi, în domeniul specific justiției – 1 participant;
- o bună îmbinare între teorie și practică. Prezentarea fiind făcută de practicieni, foarte utilă a fost discutarea cazurilor și conclucrarea pe grupuri – 1 participant;
- interesantă și incitantă – 1 participant;
- ar fi fost interesantă prezentarea mai multor spețe și cercetarea soluțiilor din practica judiciară – 1 participant.
- metoda de predare a fost una de excepție; moderatorul a explicat clar sarcinile care revin judecătorilor cu privire la studierea actelor normative, în vederea rezolvării studiilor de caz prezentate, iar participarea la dezvoltarea problemelor a fost efectivă - 1 participant;
- este una dintre prioritățile programului de reformă – 1 participant;
- tema este de mare actualitate – 1 participant;
- metoda de predare a fost extraordinară – 1 participant;
- metoda a fost stimulat. Propun ca eventualele comentarii să fie făcute după fiecare problemă supusă discuției – 1 participant;
- metoda interactivă stimulează dinamismul participanților și relevă ideile valoroase – 1 participant.

3) Apreciați că acest seminar a fost util pentru activitatea dumneavoastră?

Oradea	Pitești	Cluj	Galați	Alba Iulia
3-1 participant 4-2 participanți 5-15 participanți	5-24 participanți	5-22 participanți	5-15 participanți	4-3 participanți 5-14 participanți

Comentarii:

- da, datorită discuțiilor libere purtate și cazurilor concrete discutate – 1 participant;
- utilitatea seminarului este incontestabilă, ca tematică supusă discuției. Rămâne însă de văzut în ce

- măsură opiniile exprimate în cadrul acestuia vor avea ecoul scontat – 1 participant;
- foarte util, având în vedere experiența personală redusă în acest domeniu, fiind recent promovată la tribunal și neavând de soluționat (până acum) cauze „de corupție” – 1 participant;
- îndeosebi partea privind infracțiunile de corupție – 1 participant;
- au fost puse în discuție multe probleme utile, practice, pertinente – 1 participant;
- foarte util – 3 participanți;
- a suplinit în mare măsură lipsa practicii judiciare în materia infracțiunilor de corupție – 1 participant;
- am avut ocazia să meditez asupra discuțiilor purtate și să-mi lărgesc orizontul – 1 participant;
- m-a ajutat să aflu și alte păreri legate de problematica abordată – 1 participant;
- ar fi fost utilă prezentarea de practică controversată la nivelul instanțelor – 1 participant;
- atât literatura de specialitate cât și practica judiciară sunt sărace în acest domeniu. În aceste împrejurări, asemenea acțiuni sunt absolut necesare – 1 participant;
- ca magistrat în general și ca judecător în penal în special, sunt interesat în a-mi perfecționa conduita și activitatea – 1 participant;
- speța supusă studiului, a contribuit la formarea unui punct de vedere adecvat soluționării pe viitor a problemelor puse în discuție – 1 participant.
- a fost util, clarificându-se anumite probleme ce duc la interpretarea textului de lege – 1 participant;
- util, în condițiile noilor reglementări în materie – 2 participanți;
- da, a lămurit multe aspecte controversate raportat la modificările procedurale și legislative – 2 participanți;
- cunoștințele dobândite vor putea fi folosite în activitatea pe care o desfășor, aceea de magistrat – 2 participanți;
- fiind axat pe aspecte practice, seminarul este util pentru activitatea noastră profesională – 1 participant;

4) Cât de utile apreciați că au fost materialele de curs?

Oradea	Pitești	Cluj	Galați	Alba Iulia
3-1 participant	4-2 participanți	5-22 participanți	4-2 participanți	2-1 participant
4-3 participanți	5-22 participanți		5-13 participanți	4-3 participanți
5-15 participanți				5-13 participanți

Comentarii:

- ar fi indicat să se prezinte mai multe studii de caz – 1 participant;
- trimiterea studiilor de caz în avans a fost o idee bună, pentru a putea fi discutate și rezolvate – 1 participant;
- poate ar fi fost util ca materialele de curs să fie trimise anterior seminarului – 1 participant.
- am apreciat în special materialele privind strategia de reformă a sistemului judiciar - 1 participant;
- au corespuns temelor abordate – 2 participanți;
- au ajutat la dezbaterile temelor propuse spre dezbateri – 1 participant;
- foarte utile, atât pentru discuții cât și pentru activitatea viitoare – 1 participant;
- materialele nu ne sunt de nici un folos. Nu este timp pentru a le citi, iar eu consider că ar fi fost utile textele de lege actualizate cu toate modificările. De exemplu, Legea 78/2000 ar fi trebuit să cuprindă modificările aduse de Legea 161/2002. Textele actualizate se regăsesc pe site-ul Legis. Spețele în schimb sunt bine alese. – 1 participant;
- materialele de curs, prin discuțiile purtate, au condus la clarificarea unor probleme care nu se bucură de un tratament unitar – 1 participant;
- au fost corespunzătoare tematicii seminarului și informative – 1 participant;
- problemele puse în discuție au fost de actualitate, referindu-se la legi speciale foarte importante,

apărute în ultimul timp. S-au discutat și modificările Codului de procedură penală, multe dintre probleme fiind lămurite – 1 participant;

- au cuprins legislația necesară soluționării studiilor de caz – 1 participant;
- materialele puse la dispoziție au acoperit toate aspectele ridicate de studiile de caz – 2 participanți;
- materialele au fost extrem de utile – 1 participant;
- ar trebui consultate și alte materiale, precum practica recentă a Înaltei Curți de Casație și Justiție – 1 participant;
- consider că ar fi util să se pregătească o broșură cu aspectele discutate în cadrul seminarului de la Pitești și în alte centre – 1 participant;

5) Cât de utile vi s-au părut discuțiile din cadrul grupurilor?

Oradea	Pitești	Cluj	Galați	Alba Iulia
4-4 participanți 5-13 participanți	4-1 participant 5-22 participanți - 1 participant nu a răspuns la întrebare	4-1 participant 5-21 participanți	4-1 participant 5-14 participanți	4-4 participanți 5-13 participanți

Comentarii:

- au relevat o serie din cauzele care au dus la imaginea actuală a justiției – 1 participant;
- fiecare membru a contribuit cu o idee, ducând la formarea opiniei grupului – colaborare excelentă – 2 participanți;
- voi folosi cunoștințele dobândite în exercitarea atribuțiilor de serviciu – 1 participant;
- metoda de lucru în cadrul grupurilor a permis punerea în discuție, fără inhibiții, a multor probleme de drept, prezentarea liberă, deschisă a ideilor – 1 participant;
- deosebit de utile pentru activitatea practică pe care o desfășurăm – 3 participanți;
- confruntarea cu o multitudine de idei este întotdeauna benefică – 1 participant;
- discuțiile au fost utile, ducând la aflarea altor puncte de vedere legate de problemele puse în discuție – 1 participant;
- discuțiile din cadrul grupurilor au fost deosebit de utile, deoarece au îmbogățit informația, au condus la soluții și la corectarea unor informații mai puțin fundamentate – 1 participant;
- comunicarea între judecători este importantă și definitorie în formarea și perfecționarea profesională – 1 participant;
- aceste discuții au fost utile, deoarece au antrenat pe toți participanții la discuții – 1 participant;
- discuțiile au purtat mai puține argumente de drept – 1 participant;
- discuțiile s-au dovedit a fi utile; rămâne ca legiuitorul să clarifice situațiile controversate – 1 participant;
- discuțiile au fost constructive – 1 participant
- discuțiile au fost foarte interesante deoarece au fost dezbătute aspecte teoretice și practice privind aplicarea Legii nr. 78/2000 – 1 participant;
- discuțiile pe grupuri au dus la găsirea unor răspunsuri corecte și la puncte de vedere originale – 1 participant.

II. Pe o scală de la 1 – 5 (5 = foarte mult, 1 = deloc), vă rugăm să evaluați următoarele afirmații:

1) Moderatorul seminarului (formatorul) a reușit să mențină la un nivel înalt gradul de motivare al participanților:

Oradea	Pitești	Cluj	Galați	Alba Iulia
4-1 participant 5-16 participanți	4-2 participanți 5-22 participanți	5-22 participanți	4-1 participant 5-14 participanți	4-1 participant 5-16 participanți

2) Toate sarcinile au fost clar explicate:

Oradea	Pitești	Cluj	Galați	Alba Iulia
4-1 participant 5-16 participanți	4-3 participanți 5-21 participanți	4-3 participanți 5-19 participanți	2-1 participant 4-3 participanți 5-11 participanți	4-2 participanți 5-15 participanți

3) A fost foarte dificil să parcurg toate documentele în timpul cursului:

Oradea	Pitești	Cluj	Galați	Alba Iulia
1-11 participanți 2-4 participanți 4-2 participanți	1-16 participanți 2-1 participant 3-2 participanți 4-1 participant 5-2 participanți 2 participanți nu au răspuns la întrebare	1-15 participanți 3-3 participanți 4-2 participanți 5-1 participant 1 participant nu a răspuns la întrebare	1-6 participanți 2-1 participant 3-2 participanți 4-3 participanți 5-3 participanți	1-6 participanți 2-2 participanți 3-3 participanți 4-5 participanți 5-1 participant

4) Comunicarea cu moderatorul pe parcursul seminarului a fost bună:

Oradea	Pitești	Cluj	Galați	Alba Iulia
4-1 participant 5-16 participanți	5-24 participanți	5-21 participanți - 1 participant nu a răspuns la întrebare	1-1 participant 5-13 participanți - 1 participant nu a răspuns la întrebare	4-1 participant 5-16 participanți - 1 participant nu a răspuns la întrebare

5) Ați prefera un seminar mai interactiv:

Oradea	Pitești	Cluj	Galați	Alba Iulia
1-13 participanți 2-1 participant 3-2 participanți 5-1 participant	1-4 participanți 2-2 participanți 3-8 participanți 4-2 participanți 5-6 participanți - 2 participanți nu au răspuns la întrebare	1-11 participanți 2-1 participant 3-3 participanți 4-3 participanți 5-4 participanți	1-9 participanți 2-1 participant 3-1 participant 5-2 participanți - 2 participanți nu au răspuns la întrebare	1-11 participanți 2-1 participant 3-2 participanți 4-1 participant 5-2 participanți

III. Vă rugăm să răspundeți cu DA sau NU la întrebările de mai jos:

1) Apreciez că seminarul a fost deosebit de interesant și util:

Oradea	Pitești	Cluj	Galați	Alba Iulia
DA-17 participanți	DA-24 participanți	DA-22 participanți	DA-15 participanți	DA- 17 participanți

2) Tema seminarului este foarte utilă pentru magistrați:

Oradea	Pitești	Cluj	Galați	Alba Iulia
DA- 17 participanți	DA-24 participanți	DA- 22 participanți	DA- 15 participanți	DA- 17 participanți

3) Voi folosi cunoștințele dobândite pe parcursul seminarului în exercitarea atribuțiilor de serviciu:

Oradea	Pitești	Cluj	Galați	Alba Iulia
DA- 17 participanți	DA-24 participanți	DA- 22 participanți	DA- 15 participanți	DA- 17 participanți

IV. Decizia nr. 2934/2002 a Curții Supreme de Justiție

LUARE DE MITĂ. ORGANIZAREA FLAGRANTULUI

Determinarea de către organul de urmărire penală a unei persoane, după ce aceasta a denunțat autorității că un funcționar îi pretinde o sumă de bani în scopul îndeplinirii unui act privitor la îndatoririle sale de serviciu, să dea bani acelui funcționar în scopul constatării acțiunii flagrante de luare de mită, constituie o încălcare a interdicției prevăzute de art. 68 alin. 2 C.proc.pen., potrivit căreia este oprit a determina o persoană să săvârșească sau să continue săvârșirea unei fapte penale, în scopul obținerii unei probe.

Secția penală, decizia nr. 2934 din 6 iunie 2002

Prin încheierea nr.1 din 28 mai 2002 pronunțată, în camera de consiliu, de Curtea de Apel Oradea, secția penală, s-a respins plângerea formulate de inculpata P.B.E. împotriva ordonanței de 24 mai 2002 și a mandatului de arestare preventivă nr. 11 din 24 mai 2002 emise de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Oradea, inculpata fiind urmărită pentru săvârșirea infracțiunii de luare de mită.

Împotriva acestei încheieri inculpata a declarat recurs, susținând că măsura arestării preventive luată împotriva sa este nelegală, fiind vorba de o înscenare a flagrantului.

Potrivit dispozițiilor art. 148 alin. 1 C. proc. pen., măsura arestării inculpatului poate fi luată dacă sunt întrunite condițiile prevăzute în art. 143, în cazurile precis determinate în cuprinsul textului.

În privința condițiilor prevăzute în art. 143 alin. 1, instanța a reținut corect că în cauză sunt indicii temeinice că inculpata a săvârșit infracțiunea de luare de mită prevăzută în art. 254 alin. 1 C. pen., prin pretinderea sumei de 100 de milioane de lei de la martorul H.C., expert-evaluator într-o cauză de lichidare judiciară, în legătură cu aprobarea – ca judecător sindic – a unui decont pentru onorariu de expertiză.

Indiciile temeinice, în sensul alineatului final al art. 143 C. proc. pen., rezultă din datele existente în cauză, în principal din declarațiile ca martor ale evaluatorului H.P., ceea ce justifică presupunerea că inculpata a săvârșit fapta.

Este vorba, așadar, de indicii temeinice și nu de probe, pentru că flagrantul în cauză a contravenit interzicerilor stabilite în termeni imperativi prin alin. 2 al art. 68 C. proc. pen., care prevede că este oprit a determina o persoană să săvârșească sau să continue săvârșirea faptei penale, în scopul obținerii unei probe. Or, evaluatorul H.C. a fost determinat – după ce a făcut denunțul – să săvârșească fapta penală de dare de mită sau să continue săvârșirea ei, prin încercarea de a preda judecătorului vizat suma de 100 de milioane de lei.

Toate aceste observații ce privesc legalitatea organizării în cauză a flagrantului se impun a fi făcute în cadrul soluționării plângerii împotriva măsurii arestării preventive, întrucât verificarea

legalității luării acestei măsuri impune și examinarea legalității mijloacelor de probă folosite în cauză.

Cum luarea măsurii arestării preventive se constată a fi justificată în raport cu celelalte date ale cauzei, recursul inculpatei a fost respins.